

Valsts valodas centrs

**VALSTS VALODAS CENTRA
2018. GADA
PUBLISKAIS PĀRSKATS**

2019
Rīga

Saturs

1. PAMATINFORMĀCIJA	2
1.1. Valsts valodas centra juridiskais statuss	2
1.2. Politikas joma, par kuru iestāde ir atbildīga	2
1.3. Pārskata gada prioritārie uzdevumi:	3
1.4. Valsts valodas centra struktūra:	5
2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti	6
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	6
2.2. Valsts pamatbudžeta programmas "Valsts valodas funkciju atjaunošana un saglabāšana" plānoto darbības rezultātu izpilde	7
2.3. Rezultatīvo rādītāju izpildes analīze	7
2.4. Papildinformācija par normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli ..	10
2.5. Papildinformācija par starptautisko tiesību aktu tulkošanu	10
2.6. Valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums	10
2.7. Informācija par pārskata gadā īstenotajiem prioritārajiem pasākumiem	11
2.8. Būtiskākie pakalpojumi	12
2.9. Būtiskākais uzlabojums pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā	14
2.10. Pārskats par centra vadības un darbības uzlabošanas sistēmām efektīvas darbības nodrošināšanai	15
3. Personāls	16
4. Komunikācija ar sabiedrību	18
5. Papildinformācija par zinātnisko darbību	22
6. NĀKAMAJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI	25

1. PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Valsts valodas centra juridiskais statuss

Valsts valodas centrs (turpmāk – centrs) ir tieslietu ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Juridiskais statuss noteikts Valsts valodas likumā (26. panta otrā daļa) un Ministru kabineta 2005. gada 22. marta noteikumos Nr. 202 "Valsts valodas centra nolikums". Valsts valodas centrs izveidots 1992. gadā. Īstenojot Ministru kabineta 2009. gada 12. marta rīkojumā Nr. 192 "Par valsts aģentūras "Tulkošanas un terminoloģijas centrs" reorganizāciju" (prot. Nr. 17 52. §) noteikto, ar 2009. gada 1. jūliju centram pievienota valsts aģentūra "Tulkošanas un terminoloģijas centrs". Plašāka informācija par centru pieejama tīmekļa vietnē www.vvc.gov.lv.

1.2. Politikas joma, par kuru iestāde ir atbildīga **- valodas politikas īstenošana (juridiskā aspektā), nodrošinot valsts valodas saglabāšanu, aizsardzību un attīstību.**

Iestādes funkcijas:

- veikt normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli valsts valodas lietošanas jomā;
- aizsargāt valsts valodas lietotāju tiesības un intereses;
- noteikt valsts valodas lietojumu valsts un sabiedriskās dzīves jomās (normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos);
- sekmēt valodas kultūrvides sakārtošanu, īpaši veicinot valstij raksturīgo vietvārdu atjaunošanu un aizsardzību;
- veicināt latviešu valodas pilnvērtīgu funkcionēšanu Eiropas Savienības institūcijās;
- veikt Latvijas Republikai saistošo starptautisko līgumu un konvenciju, kā arī ar Eiropas Savienības normatīvo aktu piemērošanu saistīto dokumentu oficiālos tulkojumus latviešu valodā;
- veikt Latvijas Republikas tiesību aktu oficiālos tulkojumus Eiropas Savienības dalībvalstu valodās;
- tulkot ar Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (NATO) darbību saistītos dokumentus latviešu valodā;
- sagatavot priekšlikumus vienotas, latviešu valodas normām atbilstošas terminoloģijas lietošanai normatīvajos aktos;
- izstrādāt un attīstīt tiesību aktu tulkošanas metodiku.

Iestādes darbības mērķis – īstenojot valsts politiku attiecībā uz normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli valsts valodas lietošanas jomā un nodrošināt valsts pārvaldes iestādes un sabiedrību ar valsts un starptautisko organizāciju izdoto tiesību aktu un citu dokumentu oficiāliem tulkojumiem, kā arī panākt saskaņotas terminoloģijas lietojumu Latvijas Republikas tiesību aktos un to tulkojumos.

Centrs īsteno valsts pamatbudžeta programmu Nr. 09.01.00 "Valsts valodas aizsardzība".

1.3. Pārskata gada prioritārie uzdevumi:

- ✓ 2018. gadā centrs turpināja veikt uzdevumus saskaņā ar iestādes nolikumu. Lai iestādes darbība stratēģiski virzītos uz valsts valodas attīstības, uzraudzības pilnveidošanu un labas pārvaldības principu ievērošanu, papildus tika īstenoti zemāk norādītie pasākumi 2018. gadā.
- ✓ Lai nodrošinātu valsts valodas normatīvo aktu pilnveidošanu un izpildi, centrs:
 - piedalījās Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa grozījumu izstrādē, daļā par atbildību par pārkāpumiem valsts valodas lietošanas jomā;
 - turpināja dalību Administratīvās atbildības par pārkāpumiem pārvaldes, sabiedriskās kārtības un valsts valodas lietošanas jomā likuma izstrādē;
 - izstrādāja grozījumu projektu Ministru kabineta 2014. gada 8. jūlija instrukcijai Nr. 3 "Tulkojumu pieprasīšanas un nodrošināšanas kārtība", lai aktualizētu tajā minēto informāciju par standartlapu noteikšanas kārtību;
 - uzsāka pildīt Ministru kabineta 2018. gada 27. marta noteikumus Nr. 190 "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 10. janvāra noteikumos Nr. 50 "Vietvārdu informācijas noteikumi"", kas stājās spēkā 2018. gadā un paredz stingrāku vietvārdu piešķiršanas uzraudzību un centra lomu tajā. Vietvārdu piešķirēj institūcijām turpmāk ir pienākums iesniegt centrā atzinuma saņemšanai lēmuma projektu par oficiālā vietvārda vai oficiālā paralēlnosaukuma piešķiršanu, vietvārda statusa maiņu vai rakstības formas precizēšanu.
- ✓ Lai paplašinātu sabiedrības līdzdalību valsts valodas uzraudzībā un veicinātu valsts valodas lietošanu publiskajā telpā, centrs 2018. gadā:
 - veicināja sabiedrisko palīgu institūta atpazīstamību un palielināja sabiedrisko palīgu skaitu;
 - nodrošināja ikgadējo akciju "Latviešu valodai draudzīga vide" un "Latviešu valodas kvalitāte periodiskajā presē" norisi;
 - sadarbībā ar Kultūras informācijas sistēmu centru (KISC) un Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisiju strādāja pie vienotas terminu datubāzes koncepcijas izstrādes un terminoloģijas darba koordinācijas sistēmas pilnveidošanas, lai izveidotu vienotu valsts terminu datubāzi ar terminu statusa atspoguļojumu;
 - popularizēja mobilo lietotni "Valodas draugs" sarunu festivālā "LAMPA" Cēsīs, demonstrējot sabiedrībai lietotnes ērto lietošanu un citas funkcijas;
 - sniedza skaidrojumus par sabiedrībai aktuāliem valsts valodas politikas jautājumiem intervijās un Latvijas plašsaziņas līdzekļos.
- ✓ Lai uzraudzītu valsts valodas lietojuma atbilstību noteikumiem, centrs kontrolēja normatīvo aktu ievērošanu pašvaldību kapitālsabiedrībās atbilstoši 2018. gada ceturkšņa kontroles programmām.

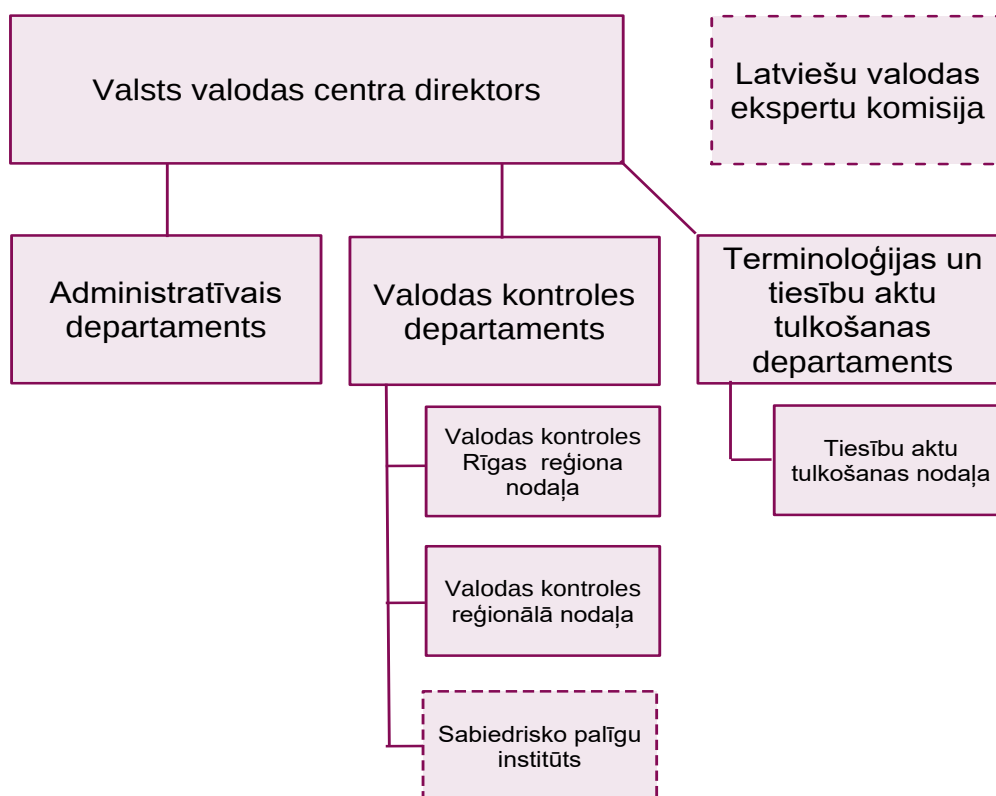
- ✓ Lai ievērotu Oficiālās elektroniskās adreses likuma prasības, kas stājās spēkā 2018. gada 1. martā, centrā tika ieviesta oficiālā elektroniskā adrese jeb e-adrese saziņā ar citām valsts iestādēm un kopš 2019. gada sākuma arī saziņā ar privātpersonām, kas sekmēja centra un klientu sadarbību.
- ✓ Lai rūpētos par personu datu drošību saistībā ar Vispārīgās datu aizsardzības regulas prasībām, kuras piemēroja no 2018. gada 25. maija, centrs veica personas datu auditu un uzlaboja personas datu aizsardzības pasākumu kvalitāti. Mūsu tīmekļa vietnē ir pieejams e-pasts DAS@vvc.gov.lv saziņai ar Valsts valodas centra datu aizsardzības speciālistu.
- ✓ 2018. gada 9. novembrī noritēja konference tulkotājiem "Latviešu valoda Eiropas Savienībā – valoda kā galvenais tulkošanas rīks, aspekts un vērtība", kuru organizēja centrs sadarbībā ar Ārlietu ministriju un Eiropas Komisijas pārstāvniecību.
- ✓ 2018. gadā notikušas 8 Latviešu valodas ekspertu komisijas (turpmāk – LVEK) sēdes. Svarīgākie lēmumi: par Vispārlietojamo saīsinājumu saraksta papildinājumiem; par apzīmējumu "apmācība" un "izglītojamais" neiederību izglītības jomas normatīvajos aktos; par Svazilendas jaunā nosaukuma formu latviešu valodā (Svatini); par aktualizētā Pasaules valstu un teritoriju saraksta apstiprināšanu (publicēts "Latvijas Vēstnesī" un pieejams centra tīmekļa vietnē); par Vadlīniju atsevišķu adresācijas objektu nosaukumu veidošanai apdzīvotās vietās apstiprināšanu (pieejamas centra tīmekļa vietnē); par dažu Ukrainas pilsētu nosaukumu atveidi latviešu valodā (informācija publicēta "Latvijas Vēstnesī" un pieejama centra tīmekļa vietnē).
- ✓ LVEK Vietvārdu apakškomisijā 2018. gadā turpināta Latvijas ģeogrāfisko nosaukumu tabulu izskatīšana, noskaidrojot un precizējot dabas objektu nosaukumu pareizrakstību visos novados, lai ieteiktu pēc iespējas precīzākas, attiecīgā kultūrvēsturiskā novada tradīcijai un vietējam valodas lietojumam atbilstošas oficiālo vietvārdu un oficiālo paralēlnosaukumu formas. Izstrādātas, saskaņotas un apstiprinātas "Vadlīnijas atsevišķu adresācijas objektu nosaukumu veidošanai apdzīvotās vietās" (pieejamas centra tīmekļa vietnē). Gatavoti atzinumu projekti pašvaldību domēm vai to būvvaldēm: par ielu nosaukumu piešķiršanu un maiņu pilsētās un novados; par nekustamo īpašumu nosaukumiem novados; par citu adresācijas objektu nosaukumiem. Personām un institūcijām sniegti 77 atzinumi par 127 vietvārdiem, kā arī 14 rakstiskas un vairāk nekā 20 mutiskas konsultācijas. Visvairāk atzinumu sniegts Saldus novada Būvvaldei (35) un Nīcas novada Domei (11).
- ✓ LVEK Latgaliešu rakstu valodas apakškomisijā 2018. gadā apspriesta Latvijas pilsētu nosaukumu pareizrakstība latgaliešu rakstu valodā, Latgales pilsētu, novadu un iedzīvotāju nosaukumu pareizrakstība latgaliešu rakstu valodā un apstiprināti saraksti. Risināti arī dažādi ar konkrētu vārdu pareizrakstību saistīti jautājumi.

1.4.Valsts valodas centra struktūra:

Centra struktūru veido trīs departamenti – Administratīvais departaments, Valodas kontroles departaments (ietilpst Valodas kontroles Rīgas reģiona nodaļa un Valodas kontroles reģionālā nodaļa) un Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departaments (ietilpst Tiesību aktu tulkošanas nodaļa). Lai gan LVEK un sabiedrisko palīgu institūts nav iekļauts centra reglamentā kā iestādes struktūras daļas, tomēr ir nozīmīgas struktūras iestādes mērķu sasniegšanā, tādēļ attēloti centra struktūras shēmā (1. attēls).

1.attēls.

Valsts valodas centra struktūras shēma

2. FINANŠU RESURSI UN IESTĀDES DARBĪBAS REZULTĀTI

Centrs īsteno valsts pamatbudžeta programmu Nr. 09.01.00 "Valsts valodas aizsardzība".

Darbības virzieni un prioritātes ir noteiktas arī 2018. gadā apstiprinātajā centra stratēģijā 2018-2020.

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums:

Nr. p.k.	Finansiālie rādītāji	2017. gadā (faktiskā izpilde)	2018. gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	873515	1079590	1076816
1.1.	dotācijas	873515	1079574	1076809
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	16	7
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	873515	1079590	1076816
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	863717	1053959	1051231
2.1.1.	kārtējie izdevumi	862510	1052681	1049954
2.1.2.	procentu izdevumi			
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	1207	1278	1277
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	0	0	0
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	9798	25631	25585

2.2. Valsts pamatbudžeta programmas "Valsts valodas funkciju atjaunošana un saglabāšana" plānoto darbības rezultātu izpilde:

Pārskata periodam apstiprināti darbības rezultatīvie rādītāji un politikas rezultatīvie rādītāji	Plāns 2018.gadā	Faktiskā izpilde 2018.gadā
1. Valsts valodas lietošanas izpildes kontrole iestādēs un uzņēmumos (pārbaužu skaits)	4250	3770
2. Konstatēto valsts valodas lietojuma pārkāpumu īpatsvars (%) pret kopējo veikto pārbaužu skaitu	12	17
3. Izskatīto administratīvo pārkāpumu lietu samazinājums pret iepriekšējo gadu (%)	5 (plāns 2020.gadam)	14
4. Piesaistīto un atbilstoši sagatavoto sabiedrisko palīgu skaits	45	34
5. Eiropas Savienības u.c. starptautisko tiesību aktu tulkojumi latviešu valodā (lappušu skaits)	7500	6160
6. Latvijas Republikas tiesību aktu tulkojumi ES dalībvalstu valodās (lappušu skaits)	3000	3300
7. Terminu apkopošana un publiskošana brīvpieejas datubāzēs (jauno terminu skaits)	2000	2381
Citi rezultatīvie rādītāji (sk. no 4.nodaļas)		
Mobilās lietotnes "Valodas draugs" izskatītie ziņojumi (ieviesta 2018. gadā)	750	577
Sniegto TV un radio interviju skaits	110	79
Profesionālās sagatavotības semināri	65	128
Par valsts valodas lietotāja tiesībām organizēto sabiedrības informēšanas pasākumu skaits	4	4
Latviešu valodas ekspertu komisijas un apakškomisiju sēdes (skaits gadā)	-	8
Štata vietu skaits	42	42

2.3. Rezultatīvo rādītāju izpildes analīze.

- 1. rezultatīvā rādītāja "valsts valodas lietošanas izpildes kontrole iestādēs un uzņēmumos" izpilde nodrošināta par 89 %. Rezultatīvo rādītāju izpildi ietekmēja personāla mainība un darbinieku ilgstoša neplānota prombūtne pārskata gada laikā, jo katram vecākajam inspektoram ir noteikta viena pārbaude dienā, kas pie pilna personāla sastāva plānu sasniegtu.

- 2. rezultatīvā rādītāja izpildē no visām veiktajām valsts valodas lietojuma pārbaudēm 17 % gadījumu konstatēti pārkāpumi, kas ir par 4% vairāk nekā plānots. Saistībā ar Izglītības reformu pārejai uz mācībām latviešu valodā tika īstenotas plānotās pārbaudes mācību iestādēs, kuras līdz šim īstenoja mazākumtautību izglītības programmas. Mācību iestādes tika apkopotas kontroles programmās katram vecākajam inspektoram. Tā kā šī joma iepriekš tika identificēta kā problemātiska, pārbaudēs apstiprinājās augsts skaits valsts valodas lietojuma pārkāpumu. Tāpat jāmin sistēmiskas problēmas kebabu ēstuvēs visā Latvijas teritorijā, jo Valsts valodas centrā regulāri tiek saņemtas sūdzības par apkalpojošā personāla neatbilstošām valsts valodas zināšanām, kuras lielākoties arī apstiprinās un seko soda sankcijas.
- 3. politikas rezultatīvais rādītājs norāda prognozētu administratīvo pārkāpumu lietu samazinājumu līdz pat 5 % attiecībā pret iepriekšējo gadu. Šobrīd arī šī rādītāja faktiskā izpilde ir saistīta ar pārbaudēm kontroles programmu ietvaros mācību iestādēs, kuras īsteno mazākumtautību izglītības programmas.
- 4. rezultatīvais rādītājs norāda, ka piesaistīti un atbilstoši sagatavoti ir 34 sabiedriskie palīgi, kas ir 76 % no plāna izpildes. Šobrīd sabiedrisko palīgu institūta attīstībā ir mainīta koncepcija, vairāk resursus veltot jau esošo sabiedrisko palīgu motivēšanai, organizējot mācības ar augsti kvalificētiem pasniedzējiem, lai paaugstinātu sabiedrisko palīgu zināšanas par valsts valodas jautājumiem, stiprinātu motivāciju darbu turpināt, kā arī veltot uzmanību sabiedrisko palīgu savstarpējai saliedēšanai. 2018. gada nogalē tika izveidots sabiedrisko palīgu logotips (2. attēls), kas simbolizē brīvprātīgo valodas entuziastu vienoto misiju – valsts valodas attīstību un aizsardzību.

2. attēls. Sabiedrisko palīgu institūta logotips

2018. gadā sabiedrisko palīgu konkursam centrs saņēma 15 pieteikumus, kas ir par 4 pieteikumiem mazāk nekā 2017. gadā. No 15 pieteikumiem par sabiedriskajiem palīgiem tika apstiprināti 10 kandidāti. Trīs kandidāti neieradās uz pārrunām, savukārt pāris kandidāti atlases laikā izlēma atsaukt savu kandidatūru, jo pēc pārrunām saprata, ka sabiedriskā palīga darbības joma tomēr nebūs viņiem piemērota. 2018. gadā tika veikta sabiedrisko palīgu institūta popularizēšana (piemēram, prezentēta ideja sarunu festivālā "Lampa"), vadīti semināri dažādos Latvijas reģionos, ievietota informācija presē un sociālajos tīklos.

- 5. rezultatīvā rādītāja "Eiropas Savienības u.c. starptautisko tiesību aktu tulkojumi latviešu valodā" izpilde nodrošināta par 82%, jo pieprasīti tiek sarežģīti un tehniski grūti un laikietilpīgi apstrādājami dokumenti un standarti.
- 6. rezultatīvā rādītāja "Latvijas Republikas tiesību aktu (turpmāk – LR tiesību akti) tulkojumi ES dalībvalstu valodās" izpilde pārsniedz plānoto, jo ministrijas, sagatavojot tiesību aktu tulkojumu pieprasījumus, uzsvēra LR tiesību aktu tulkojumu nepieciešamību.
- 7. rezultatīvais rādītājs – Latvijas Nacionālais terminoloģijas portāls <https://termini.gov.lv/>, kuru sadarbībā ar Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisiju, Valsts valodas centru, Latviešu valodas aģentūru un Kultūras informācijas sistēmu centru izstrādāja "Tilde", papildināts ar 2381 jaunu un precizētu terminu.

Secinājumi:

- Politikas rezultātīvo rādītāju izpilde nodrošināta daļēji, tomēr jāņem vērā, ka centrs veica pārbaudes mācību iestādēs, kuras īsteno mazākumtautību izglītības programmas un kurās jau iepriekš tika prognozēts augsts pārkāpumu skaits. Šo pārbažu rezultāti ietekmēja rezultatīvos rādītājus, tomēr nozarē ir veikta valsts valodas lietojuma analīze un situācijas sakārtošana.
- Sabiedrisko palīgu institūta paplašināšana norit lēni, bet stabili. Šobrīd stratēģiski plānojam uzlabot sabiedrisko palīgu mācību kvalitāti un aktualitāti, un rūpējamies par pozitīvu institūta tēlu sabiedrībā.

Mērķu sasniegšanu kavējoši faktori – sabiedrības pārmērīgā politizācija, kas būtiski apgrūtina valsts tiešās pārvaldes iestāžu lēmumu savlaicīgu un pilnvērtīgu izpildi un iestādes personāla prombūtne ilgstošas darbnespējas dēļ, kas samazina darbaspēka resursus.

Mērķu sasniegšanu veicinoši faktori – iestādes personāla augstais profesionālās kvalifikācijas līmenis un darba pieredze, kā arī valsts valodas kā konstitucionālas Latvijas vērtības atzīšana sabiedrības vidū.

2.4. Papildinformācija par normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli

- pārskata gadā ir veiktas 3770 (2017. gadā – 3805) valsts valodas lietojumu reglamentējošo normatīvo aktu ievērošanas pārbaudes iestādēs, uzņēmumos un organizācijās. Uzsāktas 650 (2017. gadā – 502) lietvedības administratīvo pārkāpuma lietās, un 446 personām tajās ir piemēroti administratīvie sodi – naudas sodi par kopējo summu 26692,19 EUR;
- izskatītas 835 (2017. gadā – 1166) fizisku un juridisku personu sūdzības par iespējamām Valsts valodas likuma pārkāpumiem un izskatīti 577 mobilajā lietotnē "Valodas draugs" saņemtie ziņojumi. Sniegtas 107 rakstiskas konsultācijas par valsts valodas lietošanas jautājumiem (2017. gadā – 100). Regulāri ir veikti klientu informēšanas un konsultēšanas pasākumi arī mutvārdos – klātienē un pa tālruni;
- izskatīti 70 iesniegumi par atbrīvošanu no pasākumu tulkošanas valsts valodā.

Prognozes par regulējamās vides attīstības dinamiku – administratīvo pārkāpumu skaits būtiski nemazināsies; valsts valodas inspektoru darba intensitāte varētu pieaugt sakarā ar mobilās lietotnes ieviešanu, imigrāciju, palielinot kvantitatīvos rādītājus. Darbā joprojām kvalitatīvie rādītāji saglabās savu prioritāti; arvien palielināsies centra amatpersonu atbildība par darba izpildi un pieņemto lēmumu pareizību.

2.5. Papildinformācija par starptautisko tiesību aktu tulkošanu

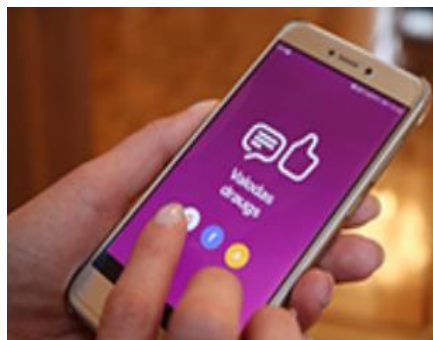
- Pārskata gadā, atbilstoši ministriju pieprasījumam, centrs iztulkoja 1 Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu, kā arī sadarbībā ar ministrijām un izvērtējot to vajadzības, nodrošināja 14 starptautisko standartu tulkojumus;
- Pārskata gadā lielākie starptautisko tiesību aktu tulkojumu pasūtītāji bija Satiksmes ministrija (SM) un Finanšu ministrija (FM). Centrs iztulkoja un nodeva SM starptautisko tiesību aktu tulkojumus 2135,0 standartlappušu apjomā, FM – 1427,2 standartlappušu apjomā.

2.6. Valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums:

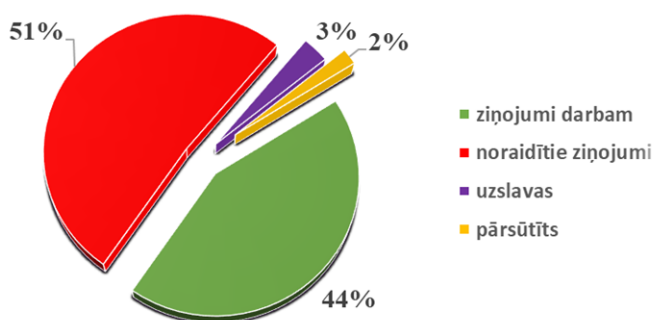
Valsts budžeta līdzekļi izlietoti efektīvi, nodrošinot iestādes funkciju un uzdevumu adekvātu izpildi.

2.7. Informācija par pārskata gadā īstenotajiem prioritārajiem pasākumiem:

- ☞ 2018. gada 24. janvārī tika aktivizēta centra un izstrādes pakalpojuma sniedzēja SIA "White Digital" mobilā lietotne "Valodas draugs". Lietotne pieejama bezmaksas lejupielādei Android vai IOS viedtālrunu operētājsistēmām. Lietotne sniedz iespēju sabiedrībai līdzdarboties centra darbībā, ērti un ātri nosūtīt ziņojumu par iespējamu valsts valodas pārkāpumu vai, tieši pretēji, uzslavējot latviešu valodai draudzīgu uzņēmumu, preses izdevumu vai tīmekļa vietni. Lietotnes izstrāde tika nodrošināta centra 2017. gada budžeta ietvaros.

3. attēls.
Mobilās lietotnes ziņojumu statistika diagrammā 2018.gadā

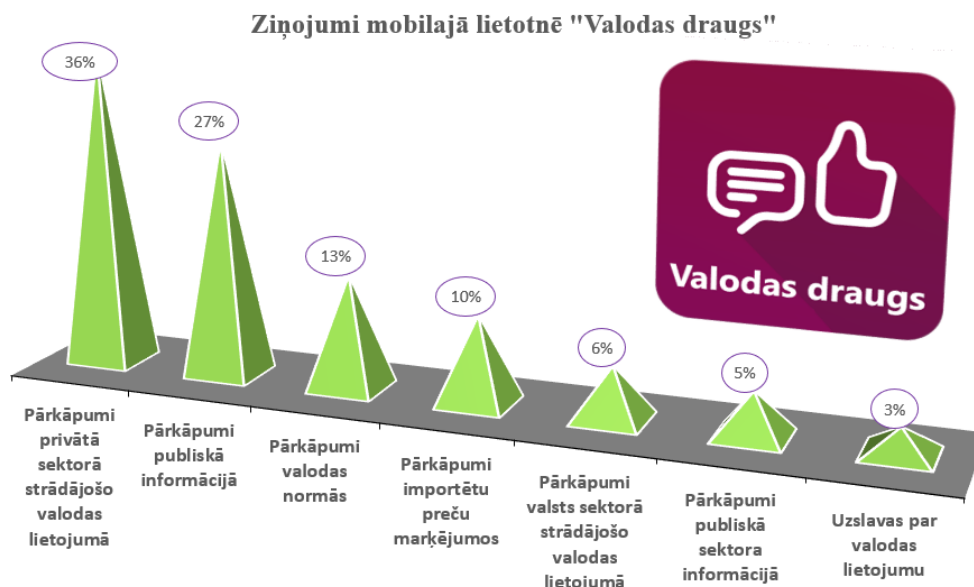

Atskatoties uz pirmo darbības gadu, mobilajā lietotnē saņemtas uzslavas, informācija par iespējamiem pārkāpumiem, kā arī ziņojumi, kuri neatbilst lietotnes mērķim. 3. attēlā attēlotā diagramma norāda, ka no 577 saņemtajiem ziņojumiem 44 % gadījumos informācija bija atsūtīta kā iespējama

Valsts valodas likuma prasību pārkāpums; 51 % ziņojumu tika noraidīti, jo tie neatbilda lietotnes mērķim. Lai nodrošinātu informācijas ātru izskatīšanu, 2 % ziņojumu tika pārsūtīti citām valsts iestādēm pēc kompetences. Savukārt no kopējā ziņojumu skaita 3 % ziņojumu saņemti kā uzslavas par pareizu, interesantu valsts valodas lietojumu.

Zemāk 4. attēlā diagrammas veidā ir attēlots, par kāda veida iespējamiem pārkāpumiem tika ziņots centram, izmantojot lietotni "Valodas draugs". Visvairāk ziņojumu saņemts par privātā sektorā strādājošo valodas neatbilstošu lietojumu un par publiskajā vidē sniegto informāciju.

4. attēls.
2018. gadā saņemto ziņojumu veidi mobilajā lietotnē "Valodas draugs"

- 👉 2018. gada vidū tika ieviesta DocLogix dokumentu vadības sistēma, lai pilnveidotu centra iekšējo kontroles sistēmu, paātrinātu dokumentu apriti, veicinātu elektronisko dokumentu izmantošanu un papīra patēriņa samazināšanu.

2.8. Būtiskākie pakalpojumi

- Konsultāciju sniegšana fiziskām un juridiskām personām valsts valodas lietošanas jomu reglamentējošo normatīvo aktu piemērošanas jautājumos. Pārskata periodā sniegtas **129 konsultācijas**, neskaitot konsultācijas pa telefonu. Sabiedriskie palīgi snieguši **406 konsultācijas** gadā par valsts valodas lietojumu publiskajā informācijā.
- Iesniegumu izskatīšana par iespējamiem Valsts valodas likuma pārkāpumiem. Izskatīti **835 iesniegumi** no fiziskām un juridiskām personām.
- Konsultāciju sniegšana Eiropas Savienības iestādēm, valsts pārvaldes iestādēm, privātpersonām un juridiskām personām. Pārskata periodā sniegtas **314 konsultācijas**.
- Institūciju sadarbības nodrošināšana Latvijas vietvārdu statusa noteikšanā. Institūcijām sniegti **77 atzinumi** par 127 oficiālo vietvārdu priekšlikumiem, kā arī **14 rakstiskas konsultācijas**.
- Pēc valsts pārvaldes iestāžu pieprasījuma – atzinumu sniegšana par tulkojumu valodas un terminoloģijas kvalitāti – pārskata periodā izvērtēti **4 kļūdu**

labojumu priekšlikumi (*corrigendum*) attiecībā uz publicētajiem Eiropas Savienības tiesību aktiem.

- Starpiestāžu pakalpojumi, kuru rezultāts ir nepieciešams citas iestādes funkciju izpildei vai pakalpojumu nodrošināšanai – ziņu sniegšana pēc tiešās pārvaldes iestāžu (Izglītības un zinātnes ministrijas Valsts izglītības satura centra, Valsts policijas struktūrvienību u.c.) pieprasījuma par laikā no 1993. līdz 2001. gadam personām izsniegto valsts valodas prasmes apliecību autentiskumu. Pārskata periodā iestādēm tika sniegti 36 atzinumi par 293 valsts valodas prasmes apliecību autentiskumu, kā arī 20 atzinumi centra amatpersonām par 30 apliecību autentiskumu.
- Nodrošinot sabiedrības informēšanu par centra darbību, valsts līdzdalību Eiropas Savienības iestādēs un aģentūrās, centra direktors Māris Baltiņš kā Latvijas un centra deleģēts pārstāvis piedalījies:
 - Tieslietu ministrijas organizētajā pieredzes apmaiņas vizītē Igaunų valodas institūtā un Igaunų valodas inspektorātā (piedalījās arī Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta vadītājs Kārlis Bitenieks);
 - ES iestāžu Tulkošanas centra 50. un 51. valdes sēdē;
 - ar referātu Igaunijas Izglītības un zinātnes ministrijas un Tartu Universitātes rīkotajā Valodas forumā;
 - Eiropas Komisijas Tulkošanas ģenerāldirektorāta mācību seminārā Komisijas un citu ES iestāžu latviešu departamentu tulkotājiem par terminoloģijas jautājumiem;
- Nodrošinot semināru organizēšanu un vadīšanu Eiropas Savienības un Latvijas Republikas iestāžu darbiniekiem:
 - 2018. gada 9. novembrī noritēja konference tulkotājiem "Latviešu valoda Eiropas Savienībā – valoda kā galvenais tulkošanas rīks, aspekts un vērtība", kuru organizēja centrs sadarbībā ar Ārlietu ministriju un Eiropas Komisijas pārstāvniecību. Centra direktors Māris Baltiņš uzstājās ar prezentāciju "Termini kā valodas daļa", savukārt centra Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta vadītājs Kārlis Bitenieks informēja par aktualitātēm prezentācijā "Īss ieskats topošajā Latvijas Nacionālajā terminu datubāzē un terminoloģijas portālā". Konferences materiāli meklējami [šeit](#).
- Saskaņā ar Ministru kabineta 2013. gada 1. oktobra noteikumiem Nr. 1027 "Valsts valodas centra maksas pakalpojumu cenrādis" (turpmāk – cenrādis) iestāde ir tiesīga sniegt šādus maksas pakalpojumus privātpersonām:
 - ✓ izsniegt izziņas par valsts valodas prasmes apliecību autentiskumu;
 - ✓ izsniegt izziņas par komersanta vai organizācijas nosaukuma atbilstību Valsts valodas likuma prasībām;
 - ✓ izsniegt izziņas par vietvārdu pareizrakstību.

✦ 2018. gadā izziņas sniegšana par valsts valodas prasmes apliecības autentiskumu tika pieprasīta divas reizes.

2.9. Būtiskākais uzlabojums pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā

Centrs ir veicis šādus uzlabojumus pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā. Jebkuram sabiedrības loceklim ir nodrošināta iespēja:

5. attēls. Mobilās lietotnes
"Valodas draugs" logotips

- ātri un ērti iesniegt elektronisku ziņojumu ar fotogrāfijām mobilajā lietotnē "Valodas draugs" par iespējamu valsts valodas lietojuma pārkāpumu vai uzslavēt latviešu valodai draudzīgu valodas lietojumu, saņemt lietotnē ziņas par ziņojuma izskatīšanas gaitu;

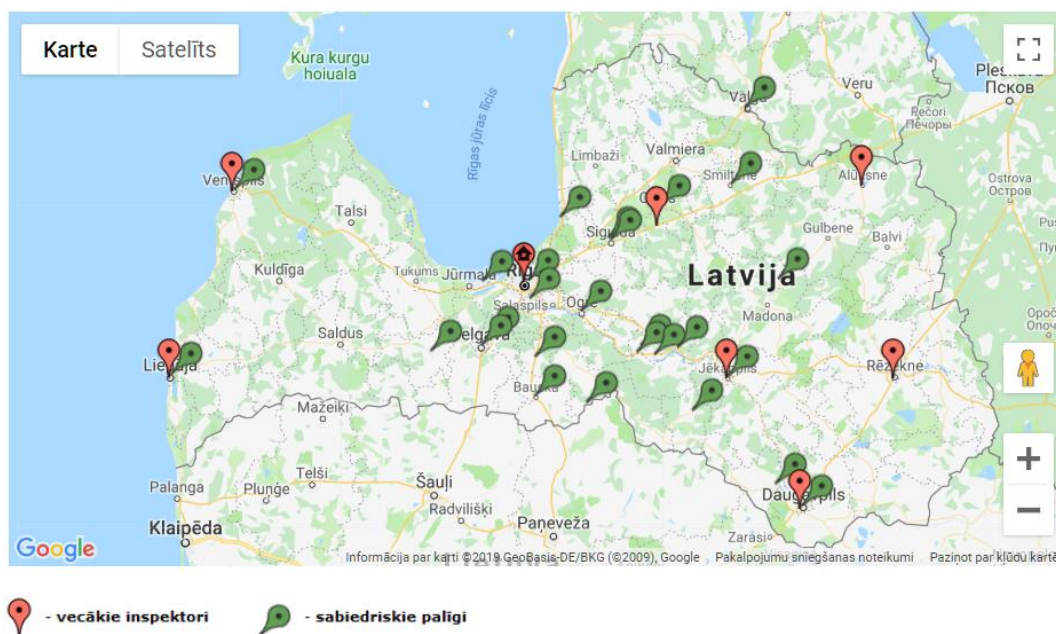
6. attēls. Latvijas
Nacionālā terminoloģijas portāla logotips

- brīvi piekļūt terminu datubāzei, kuru ar terminiem

papildina centra terminologi. 2018. gada 12. decembrī Latvijas Universitātes un Microsoft Inovāciju centrā tika atklāta valsts pārvaldes valodas tehnoloģiju platformas **hugo.lv** jaunā versija un Latvijas Nacionālais terminoloģijas portāls **termini.gov.lv**, kuru sadarbībā ar Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisiju, centru, Latviešu valodas aģentūru un Kultūras informācijas sistēmu centru izstrādāja valodu tehnoloģiju uzņēmums "Tilde".

7. attēls.
Valodas kontroles departamenta vecākie inspektori un sabiedriskie palīgi Latvijā

- saņemt konsultācijas par Valsts valodas likuma piemērošanu papildus iestādes vecāko inspektoru sniegtajām konsultācijām, sazinoties ar sabiedriskajiem palīgiem visā Latvijā,. Šobrīd sabiedriskie palīgi ir sasniedzami Rīgā, Ogrē, Baložos, Siguldā un tās novadā, Krimuldas novadā, Dobelē un tās novadā, Saulkrastos, Cesvainē, Jelgavā un tās novadā, Aizkrauklē un tās novadā, Gulbenē, Jēkabpilī, Daugavpilī, Ventspilī, Jūrmalā, Valkā, Liepājā un tās novadā, Grobiņā un tās novadā, Valkā, Skaistkalnes pagastā un Iecavas, Pārgaujas, Vecumnieku, Jaunjelgavas, Smiltenes, Koknese, Skrīveru un Viesītes novadā (attēlots kartē 7. attēlā). Sabiedriskie palīgi sniedz konsultācijas iedzīvotājiem klātienē savā darba reģionā, bet telefoniski vai e-pasta veidā jebkuram Latvijas iedzīvotājam. Mērķis ir sabiedrisko palīgu loku paplašināt, lai aptvertu lielāku Latvijas teritoriju. Vislielākais sabiedrisko palīgu skaits darbojās Rīgā (12 palīgi), Daugavpilī (5 palīgi) un Jūrmalā (3 palīgi).

2.10. Pārskats par centra vadības un darbības uzlabošanas sistēmām efektīvas darbības nodrošināšanai

- Lai uzturētu iekšējās kontroles sistēmu, t.sk. apzinātu, novērtētu un kontrolētu iespējamos riskus centra darbībā, centrs atbilstoši MK noteikumos¹ noteiktajam novērtēja iespējamos riskus un veica pasākumus risku mazināšanai;
- Lai pilnveidotu centra iekšējo kontroles sistēmu, tika ieviesta DocLogix dokumentu vadības sistēma;
- Ērtai un ātrai dokumentu apstiprināšanai tiek paplašināta e-paraksta izmantošana;
- Lai pārliecinātos par Vispārīgās datu regulas prasību izpildi un nepieciešamajiem uzlabojumiem, tika veikts personas datu audits;
- Tika apstiprināts "Pretkorupcijas pasākumu plāns 2019–2021", kurā apkopoti iespējamie riski un preventīvie pasākumi korupcijas un interešu konflikta mazināšanai un novēršanai;
- Lai novērtētu sadarbību tulkošanas un tulkojumu saskaņošanas procesā, informācijas apmaiņu, tulkojumu un terminoloģijas kvalitāti, iekļaušanos termiņos u.c. ministrijām nozīmīgus aspektus, tika veikta Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamenta klientu aptauja. Aptaujas anketas aizpildīja Ārlietu ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Finanšu ministrijas un tās padotības iestāžu (CFLA, IUB, IAUI, VID, Valsts kase), Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja, Labklājības ministrijas, Satiksmes ministrijas, Tieslietu ministrijas, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas un Zemkopības ministrijas pārstāvji. Tika minēti atsevišķi ierosinājumi, kā piemēram, saīsināt dokumenta tulkošanas laika periodu, veicināt konsekventu terminu lietošanu nozarē, rīkot informatīvus pasākumus un veidot ministriju ekspertu un centra terminologu/redaktoru darba grupas. Rezultāti norāda, ka klienti sadarbību ar Terminoloģijas un tiesību aktu tulkošanas departamentu kopumā vērtē pozitīvi, uzsverot centra atsaucību steidzamu tulkojumu nodrošināšanā, tulkojumu kvalitātes uzlabošanā aviācijas un autotransporta jomā, darbu pie jūrniecības termiņiem un atzinīgi novērtē centra organizēto ikgadējo konferenci "Latviešu valoda Eiropas Savienībā".

¹ MK 08.05.2012. noteikumi Nr.326 "Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmu tiešās pārvaldes iestādēs"

3. PERSONĀLS

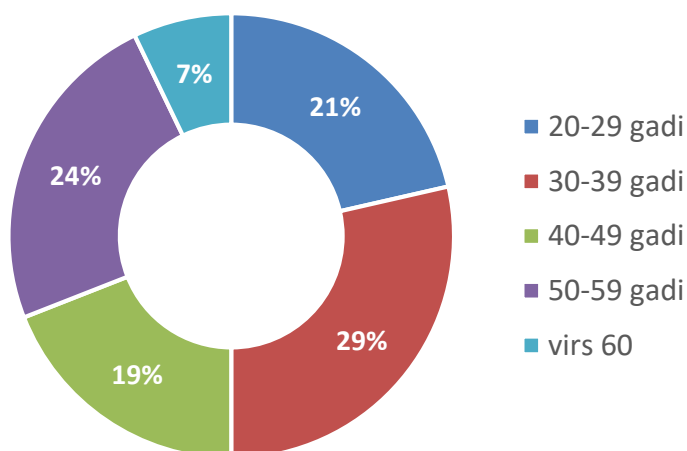
- 3.1. Viens no galvenajiem personālvadības mērķiem ir ilgtermiņā piesaistīt kompetentus speciālistus, nodrošinot centram uzticēto funkciju izpildi. 2018. gadā centrā varēja novērot nelielu personāla mainības pieaugumu (personāla mainība centrā bija 7 %), salīdzinot ar 2017. gadu (5 %). Pārskata periodā tika izsludināti 3 amatu konkursi.
- 3.2. Centrā ir nemainīgi 42 amata vietas. No 2018. gada 1. februāra tika palielināts ierēdņu amatu vietu skaits, attiecīgi samazinot darbinieku darba vietu skaitu (13 darbinieku un 29 ierēdņu amata vietas (iepriekš 24 ierēdņu amata vietas)).

8. attēls
Nodarbināto sadalījums pēc dzimuma

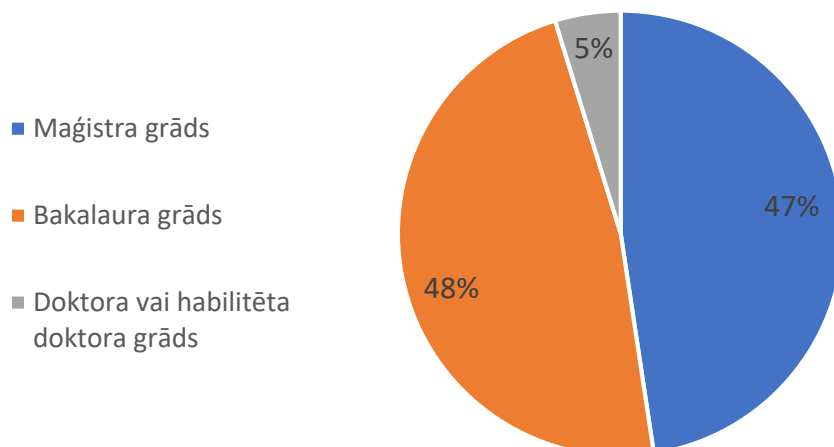
- 3.3. 6. attēlā attēlots, ka 2018. gada 31. decembrī no centrā nodarbinātajiem 83 % bija sievietes un 17 % vīrieši. Nodarbināto vidējais vecums (skat. 9. attēlu) bija 41 gads, 21 % no visiem nodarbinātajiem bija vecumā no 20 līdz 29 gadiem, 29 % bija vecumā no 30 līdz 39 gadiem, 19 % vecumā 40-49 gadi, 24 % vecumā 50-59 gadi un 7% vecumā virs 60 gadiem, kas norāda uz dažādu vecuma grupu līdzsvaru nodarbināto vidū.

9. attēls
Nodarbināto sadalījums pa vecuma grupām

- 3.4. 5% no visiem centrā nodarbinātajiem ir ieguvuši doktora vai habilitēta doktora grādu, 47 % – maģistra grādu, 48 % – bakalaura grādu. (skat. 10. attēlu).

10. attēls.
Nodarbināto izglītības līmenis

- 3.5. Centrā regulāri tiek organizēti personāla kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumi. Ierēdņi un darbinieki atbilstoši saviem amata pienākumiem pilnveidoja dažādas kompetences, apmeklējot mācību kursus, lekcijas, seminārus:

- ✎ apgūtas "Konsultē vispirms" principa ieviešanas prasmes darbā, apmeklējot semināru ciklu (organizēja Ekonomikas ministrija un VAS): Konsultē vispirms pamatkurss; Efektīvas uzraudzības principa "Konsultē vispirms" ieviešanai nepieciešamo prasmju pilnveide darbā ar klientu uzraudzības iestādēs; "Konsultē vispirms" padziļinātais kurss - principa uzraudzībā un kontrolē ieviešana un uzraudzība; "Konsultē vispirms" mācības kursā "Efektīva komunikācija lēmuma pieņemšanai darbā ar klientu, uzraudzībā un kontrolē";
- ✎ paaugstinātas datorprasmes semināros: Efektivitātes pilnveidošana darbā ar Microsoft Office programmām Word un Excel; Datu analīze; Kiberdrošības konference "Kiberšahs 2018";
- ✎ papildinātas rediģēšanas prasmes: Literārā rediģēšana;
- ✎ pilnveidotas komunikācijas ar sabiedrību zināšanas: Mūsdienīgi komunikācijas rīki; Starpkultūru etiķete un komunikācija; Efektīva rakstiskā komunikācija saziņas kanālos; Stresa un konfliktsituāciju risināšana darbā ar klientu; Starpkultūru aspekti un stereotipi masu medijos; Apmācības spēle "Frontline";
- ✎ attīstītas vadības prasmes: Efektīvas komandas vadības skola vadītājiem; Konference "Cilvēkfaktors"; Atvasaras skola - Vadītājs un komanda mainīgā vidē; Dizaina domāšana; Labas prakses pēcpusdiena "Laba prezentācija – no slaidiem līdz pat auditorijai"; Efektīva komunikācija un kodolīgs vēstījums e-pastos; Laika menedžments; Risku vadības loma kvalitātes vadībā; Personīgās efektivitātes psiholoģija;
- ✎ uzzinātas personālvadības aktualitātes: Personālvadība un darba vide; konference "Komforts vs Produktivitāte. Kā mainās darba vide?"; konference "HRnedēļa Latvija 2018";

- uzzinātas uzņēmējdarbības Latvijā aktualitātes: Sociāli atbildīga uzņēmējdarbība un korporatīvā sociālā atbildība kā tās stratēģijas daļa; Klientu apkalpošanas standarta izstrāde iestādes klientorientētam darbam "vienas pieturas aģentūras" principa ietvaros; Konkurētspējas veicināšana; Finansiālais un administratīvais slogs, to veidojošie faktori;
- papildinātas zināšanas par normatīvajiem aktiem: Administratīvais process iestādē; Dokumentēšanas aktualitātes; Ārējo normatīvo aktu projektu izstrāde un seminārs "Jaunākā tiesu prakse" un "Trauksmes celšanas likums"; Ierobežotas pieejamības informācija un tās aizsardzība;
- ievadīti darbā jaunie ierēdņi, viņiem piedaloties šādos semināros: Korupcijas novēršana (valsts amatpersonām un valsts un pašvaldību institūciju jaunajiem darbiniekiem), Interesu konflikta novēršana un valsts amatpersonu profesionālā ētika, seminārs jaunajiem darbiniekiem par ārējo normatīvo aktu projektu izstrādi; Lietvedība administratīvo pārkāpumu lietās; Datu ievades un meklēšanas formas integrētās Iekšlietu informācijas sistēmas apakšsistēmā: Administratīvus pārkāpumus izdarījušas personas.

4. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

Centrs aktīvi komunicē ar sabiedrību, sniedzot gan klātienē intervijas, gan rakstiskus paziņojumus masu medijiem. 2018. gadā sniegtas 79 intervijas, kurās centra direktors un Valodas kontroles departamenta nodarbinātie sniedza skaidrojumus par aktualitātēm valsts valodas jautājumos. 2018. gadā centra direktors M. Baltiņš piedalījās raidījumā "900 sekundes", kur stāstīja par valsts valodas situāciju valstī. Valodas kontroles departamenta pārstāvji sniedza komentārus par valsts valodas jautājumiem informācijas aģentūrai LETA, tādiem raidījumiem kā "Nekā personīga", "Krustpunktā" (Latvijas Radio 1), "Bez Tabu" (TV3), "4. studija" (LTV1), "Ģimenes studija", "Mana balss", "Doma laukums" (Latvijas Radio 4), laikrakstiem – "Dienas Bizness", "Diena", izdevumam "Ievas Padomu avīze", "Kas jauns", telekanāliem – LTV, LNT, NTV, Rīga TV 24, Krievija-24, interneta ziņu portāliem – db.lv, LSM.lv, TVNET, DELFI, Liepājniekiem.lv, Baltijas pētnieciskās žurnālistikas centram Re:Baltica. 2018. gada sākumā par mobilās lietotnes "Valodas draugs" darbības uzsākšanu tika sniegta informācija nacionālajai informācijas aģentūrai LETA, raidījumam "Pēcpusdiena" (Latvijas Radio 1), telekanālam NTV, TV3 un portālam nra.lv. Kopumā atsaucis uz centra viedokli atrodamas 113 lielāko laikrakstu un ziņu portālu rakstos.

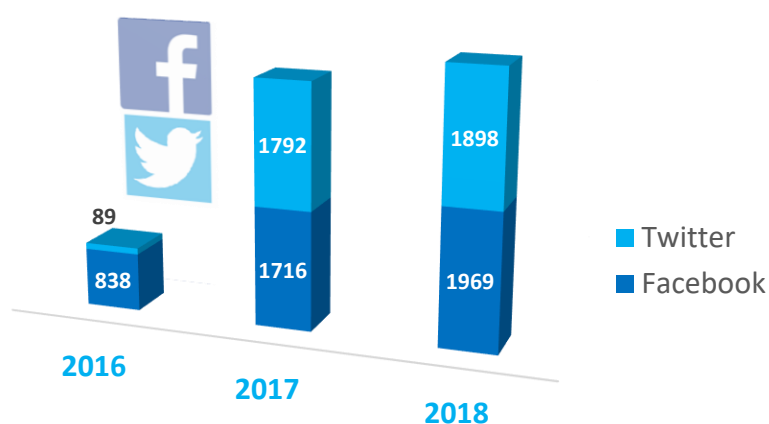
Lai popularizētu akciju "Latviešu valodai draudzīga vide", sadarbība tika veidota un materiāli par palīgiem tika ievietoti laikrakstā "Latvijas Avīze", "Jelgavas Vēstnesis", "Liesma", "Alūksnes Ziņas". Savukārt par sabiedrisko palīgu institūtu un iespēju kļūt par sabiedrisko palīgu tika stāstīts raidījumā Igaunija TV, sarunu festivālā "LAMPa" un ievietota informācija Latvijas Republikas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".

Centra tīmekļa vietnē tika publicētas aktualitātes par centra pasākumiem un ar valodu saistītiem jaunumiem (2018. gadā tika publicētas 26 ziņas). Kopumā centra tīmekļa vietni gada laikā sabiedrība apmeklēja 34,404 reizes, no tiem 33,964 skatījumi ir reģistrēti kā pirmreizēji (mērījuma veikšanai tika izmantota jauna programmas Google Analytics metodika). Tīmekļa vietnes sadaļa "Tulkojumu katalogs" apmeklēta 1038 reizes (814 unikālo apmeklējumu), bet sadaļa "Tulkojumu

meklētājs" apmeklēta 2290 reizes (1944 unikālo apmeklējumu). Visi centra tulkojumi pieejami arī Latvijas Vēstneša portālā "Likumi.lv" pie attiecīgā tulkojuma, tādēļ tulkojumu katalogu centra tīmekļa vietnē sabiedrība izmanto salīdzinoši reti.

Pārskata periodā centrā turpināja komunikāciju ar sabiedrību sociālajos tīklos (*facebook.com*, *twitter.com*). 2018. gada beigās centra lapai *facebook.com* bija 1969 sekotāji (2017. gadā – 1716 sekotāji; 2016. gadā – 838 sekotāji), bet *twitter.com* – 1898 sekotāji (2017. gada nogalē – 1792 sekotāji; 2016. gadā – 89 sekotāji), pēdējos gados norādot uz izteikti pieaugošo sabiedrības interesi par centra darbību un lēmumiem, kā attēlots grafikā 11. attēlā.

11. attēls.
Valsts valodas centra sociālo tīklu sekotāju skaits

Arvien vairāk sabiedrības pārstāvju izvēlas sazināties ar centru, izmantojot *twitter.com* konta starpniecību, ziņojot par būtiskiem pārkāpumiem valsts valodas lietošanas jomā, kā arī uzdodot jautājumus saistībā ar tulkošanu un terminoloģiju. 2018. gadā tika sniegtas 84 atbildes *twitter.com* un 60 atbildes *Facebook* uz iesniegtajiem jautājumiem, kas norāda, ka sabiedrības pārstāvji kā vienu no saziņas līdzekļiem ar centru izmanto sociālos tīklus.

Pārskata periodā līdztekus vecāko inspektoru konsultācijām par valsts valodas lietojumu visā Latvijā konsultācijas sniedza arī sabiedriskie palīgi, tādējādi klientam tiek sniegtas plašākas iespējas sazināties ar centru. Lai nodrošinātu sabiedrības līdzdalību centra darbībā, jebkura persona ar augstāko izglītību var pieteikties par sabiedrisko palīgu un pēc pārbaudījuma nokārtošanas un mācībām konsultēt personas par valsts valodas lietojumu publiskajā vidē. 2018. gadā noritēja divas jauno sabiedrisko palīgu mācības, kurās piedalījās 10 pretendenti, un divas mācības jau strādājošiem palīgiem, lai sniegtu jaunas zināšanas valsts valodas jautājumos. Kopumā 2018. gadā centra darbībai līdzdarbojās 34 sabiedriskie palīgi.

Lai turpinātu tradīciju un iepazīstinātu sabiedrību ar centra darbu, centrs piedalījās ikgadēji organizētajās "Ēnu dienās". Ēnu diena ir pasaulē atpazīstama un atzīta *Junior Achievement* karjeras izglītības programma 1.–12. klašu skolēniem, kuras laikā skolēni apmeklē kādu darba vietu un 4–6 stundu garumā vēro interesējošās profesijas pārstāvja darba ikdienu. Ēnu dienas mērķis ir iepazīstināt skolēnus ar dažādu profesiju un nozaru prasībām, lai palīdzētu jauniešiem izvēlēties profesiju un atbilstoši sagatavotos darba tirgum. Šogad skolēniem interesēja ēnot centra vecāko inspektoru un tulkoāja amata veicējus. Par šīm profesijām jaunieši izrāda īpašu interesi katru gadu.

2018. gadā centrā jau kā ikgadēja tradīcija noritēja divas akcijas, kuru rezultātā sabiedrība tiek informēta gan par latviešu valodai draudzīgiem uzņēmumiem, gan arī par periodiskās preses izdevumiem, kuri var lepoties ar izcilu latviešu valodas lietojuma kvalitāti rakstos.

Viena no akcijām ir **"Latviešu valodas kvalitāte periodiskajā presē"**, par kuras laureātiem 2018. gadā akcijas eksperti izvirzīja izdevumus šādās kategorijās:

Nacionālie laikraksti:

Latvijas Avīze
(AS "Latvijas Mediji")

Reģionālie laikraksti:

Auseklis (Alojas, Krimuldas, Limbažu
un Salacgrīvas novada laikraksts);
Neatkarīgās Tukuma Ziņas;
Talsu Vēstis

Žurnāli (iznāk reizi nedēļā):

Jurista Vārds
("Latvijas Vēstnesis");
Ieva
(SIA "Žurnāls Santa")

Žurnāli (iznāk retāk kā reizi nedēļā):

Rīgas Laiks;
Ko Ārsti Tev Nestāsta
(SIA "Rīgas Viļņi");
36,6°C
(AS "Latvijas Mediji")

Akcijas **"Latviešu valodai draudzīga vide"** mērķis ir apzināt, izvērtēt un apbalvot tos apkalpojošās sfēras uzņēmumus (viesnīcas, veikali, frizētavas, sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi, aptiekas, tūrisma un pasažieru pārvadāšanas uzņēmumi u.c.), kuros vispilnīgāk ievēro Valsts valodas likuma un citu normatīvo aktu prasības valsts valodas lietojumā. Par akcijas laureātiem tika atzīti un svinīgā pasākumā 2018. gada 23. novembrī godināti 24 laureāti, kuri pārstāvēja visus reģionus: Rīgu – 5, Kurzemi – 6, Latgali – 4, Vidzemi – 6 un

Zemgali – 3. Laureātu vidū ir ēdināšanas pakalpojumu sniedzēji, viesnīcas, viesu nami, veikali, kā arī zemnieku saimniecības un pasažieru pārvadātājs:

- 🏆 saimniecība "Kalniņi";
- 🏆 viesu nams "Rozes" (IU "Rozes");
- 🏆 brīvdienu māja "Celmi" (ZS "Celmi");
- 🏆 krogs "Folkklubs Ala Pagrabs" (SIA "Folkklubs Ala");
- 🏆 kafejnīca "SPIIKIIZI" (SIA "SPIIKIIZI Rīga");
- 🏆 SIA "Jelgavas autobusu parks";
- 🏆 veikals "Sena Bode" (SIA "Shablovs");
- 🏆 veikals "Laima" Nr. 62 (SIA "Saldumu Tirdzniecība");
- 🏆 viesnīca un krogs "Kuršu krogs" (SIA "Kuršu krogs");
- 🏆 Dikļu pils (AS "Dikļu pils");
- 🏆 kafejnīca "Sole" (SIA "Viņir");
- 🏆 restorāns "Briedīškrogs" (SIA "GB8");
- 🏆 kafejnīca "Dzintariņš" (SIA "Bernātu Dzintariņš");
- 🏆 kafejnīca "Zaļais Maksis" (SIA "Veikalnīca");
- 🏆 beķereja "ROMA" (SIA "Romas dārzs");
- 🏆 individuālā darba veicēja Lūcija Bojarune;
- 🏆 individuālā darba veicēja Daina Žvirble;
- 🏆 veikals SIA "Kurzemes gaļsaimnieks" Ventspilī;
- 🏆 veikals "Ventiņ bod" (SIA "DezuVita");
- 🏆 garšvielu veikals "Avokado" (SIA "Avokado MS");
- 🏆 kafejnīca "Pie vanaga" (SIA "Vanags plus");
- 🏆 kafejnīca "Niko" (SIA "NIKO A");
- 🏆 Mazmežotnes muiža (ZS "Sējas");
- 🏆 SIA "Gafū".

Balsot par savu iecienītāko akcijas dalībnieku varēja sociālajā tīklā *Facebook*.
Visvairāk balsu ieguva piemājas saimniecība "Kalniņi" Kārsavas novadā.
2018. gada nogalē akcijai tika izstrādāts jauns logotips (12. attēls).

12. attēls. Akcijas "Latviešu valodai draudzīga vide" jaunais logotips

Lai informētu valsts pārvaldes iestādes un organizācijas par aktuāliem ar Valsts valodas likuma prasībām saistītiem jautājumiem, tika organizētas tikšanās ar dažādu nozaru pārstāvjiem no šādām institūcijām un organizācijām:

- SIA "STORM LATVIA";
- SIA "MAXIMA Latvija";
- IKEA veikals;

- Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome;
- Latvijas Viesnīcu un restorānu asociācija;
- Latvijas Pašvaldību savienība;
- AS "Air Baltic Corporation";
- SIA "Autotransporta Direkcija";
- Izglītības kvalitātes valsts dienests.

5. PAPILDINFORMĀCIJA PAR ZINĀTNISKO DARBĪBU

5.1. Centra direktora M. Baltiņa zinātniskā darbība:

Referāti zinātniskās konferencēs:

- Daugavpils Universitātes XXVIII humanitārajos lasījumos 2018. gada 25. janvārī *"Some current trends of the medical terminology"* [Dažas mūsdienu medicīnas terminoloģijas izveides tendences];
- LU 76. konferences sekcijā "Zinātņu vēsture un muzejniecība" 2018. gada 29. janvārī "Latvieši augstskolās līdz 1918. gadam un dažas Latvijas Universitātes izveides grūtības";
- Jāņa Zēvera (*Johann Sehwers*) 150 gadu dzimšanas dienas atcerei veltītajā starptautiskajā konferencē 2018. gada 2. februārī "Terminoloģiskie aizguvumi no vācu valodas: vēsture un tagadne";
- Jāņa Endzelīna 145. dzimšanas dienas atceres starptautiskajā zinātniskajā konferencē "Vārds un teksts" 2018. gada 22. februārī "Prof. Jāņa Endzelīna pieeja terminrades procesam atbilstoši RLB Valodniecības nodaļas sēžu protokoliem, (1933-1942)";
- IV Pasaules latviešu zinātnieku kongresa ietvaros dalība apaļā galda diskusijā 2018. gada 19. jūnijā "Zinātnieku un valsts valodas politikas veidotāju sadarbība: valodas un kultūras politika";
- Starptautiskā terminoloģijas seminārā Vīnē 2018. gada 13. jūlijā "National scenario: Latvija" [Latvijas terminoloģijas attīstības gaita];
- Valsts valodas komisijas rīkotajā konferencē par godu Latvijas valsts proklamēšanas simtgadei 2018. gada 5. oktobrī "Latviešu valodas statuss Latvijā pirms Pirmā pasaules kara";
- Rīgas Tehniskās universitātes 59. starptautiskajā zinātniskajā konferencē 2018. gada 10. oktobrī "Studētie latvieši līdz Latvijas valsts tapšanai";
- Starptautiskā valodas politikas seminārā Tallinā 2018. gada 5. novembrī "Overview of the developments, current situation and future perspectives in language policy in Latvia" ["Pārskats par valodu politikas attīstību, pašreizējo situāciju un nākotnes perspektīvām Latvijā"];

- Eiropas Komisijas Pastāvīgās pārstāvniecības Latvijā, Ārlietu ministrijas un Valsts valodas centra rīkotajā ikgadējā konferencē "Latviešu valoda Eiropas Savienībā – valoda kā galvenais tulkošanas rīks, aspekts un vērtība" 2018. gada 9. novembrī "Termini kā valodas daļa";
- Liepājas Universitātes konferencē "Vārds un tā pētīšanas aspekti" 2018. gada 29. novembrī "Latviešu valodas attīstības redzējums: pārmaiņas Pirmā pasaules kara gados ceļā uz savu valsti".

Publikācijas:

- Terminoloģijas dimensija pareizrakstības vārdnīcās. Grām.: Dzīves lingvistika. Veltījumskrājums profesoram Jānim Valdmanim. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2018, 265. –278. lpp.;
- Reformācijas rosinātie terminoloģijas meklējumi latviešu valodā. Grām.: Valsts valodas komisijas raksti. 9. sējums: Reformācija un valoda. Rīga: Zinātne, 2018, 31. –41. lpp.;
- Ar dzimuma apzīmēšanu saistītie termini: teorētiski apsvērumi un ieteikumi praksei. Grām.: Dzimte un tulkošana. Rīga: LU akadēmiskais apgāds, 2018, 57. – 64. lpp.;
- Prof. Jāņa Endzelīna pieeja terminrades procesam atbilstoši RLB Valodniecības nodaļas sēžu protokoliem (1933–1942). Grām.: Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 145. dzimšanas dienas atceres konference "Valoda daudzveidībā". Tēzes. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2018, 7. –10. lpp. (elektroniska publikācija);
- Pārskats par Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas darbību (2016–2017). Grām.: Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. 2018, Nr. 13, 166. –169. lpp.

Raksti presē:

- Kokareviča, Dace, Svētie Jāņi un viena Sholastika: [par Latvijas kalendārā iekļautajiem jaunajiem personvārdiem] / Dace Kokareviča; tekstā stāsta Valsts valodas centra direktors Māris Baltiņš; ar Gata Šļūkas il. Latvijas Avīze, Nr.75 (2018, 18. apr.), 14. lpp.;
- Bez komata nevar : [par latviešu valodas lietojumu: saruna ar Valsts valodas centra direktoru : sakarā ar mobilās lietotnes "Valodas draugs" prezentāciju LR Tieslietu ministrijā un interneta trolļu uzbrukumu lietotnei] / Māris Baltiņš; pierakst. Egīls Zirnis. SestDiena, (2018, 2./8. febr.), 10. – [15.] lpp.;
- Nejaukt līgavu ar brūti : [saruna ar Valsts valodas centra direktoru] / Māris Baltiņš ; pierakst. Elmārs Barkāns, Māris Puķītis. Likums un Taisnība, Nr. 3 (2018, marts), 36. –41.lpp. : ģīm. Tas pats tiešsaistes žurn. "Likums un Taisnība" Nr. 3 (2018, marts), 36.–41. lpp.: ģīm.;

- В блокнотах по русски писать еще можно... : [Joprojām piezīmju grāmatiņās varat rakstīt krieviski...] [беседа с директором Гос. центра яз.: сокращ. публ. из журн. "Likums un Taisnība"] [saruna ar Valsts valodas centra direktoru. Saīsināta publikācija no žurnāla "Likums un Taisnība"] / Марис Балтиньш [Māris Baltiņš]; записал Юрий Пожидаев [pierakstīja Jurijs Požidajevs]. Правда и закон ["Likums un Taisnība"] N 3 (2018), с. [lpp.]12–13: портр. [ģīm.];
- Lūse, Lolita, Kāpēc ne visus vārdus iekļauj kalendārā?: [par personvārdu iekļaušanu kalendārā] / Lolita Lūse; pēc Valsts valodas centra direktora Māra Baltiņa inform. Ievas Padomu Avīze, Nr. 17/18 (2018, 25. apr./8. maijs), 6. lpp.: ģīm.;
- Lūse, Lolita, Vārdadienu kalendāram likumi nav rakstīti: [par personvārdu iekļaušanu kalendārā] / Lolita Lūse; pēc Valsts valodas centra direktora Māra Baltiņa inform. Ieva, Nr. 21 (2018, 23. maijs), 49. lpp.;
- Sākusies jaunā Bībeles tulkojuma (2012) revīzija: [saruna ar Latvijas Bībeles biedrības ģenerāļsekretāru, revīzijas red. un komisijas locekļiem] / Valdis Tēraudkalns, Jānis Rudzītis-Neimanis, Rota Stone, Ņikita Andrejevs, Dace Balode, Ilze Eris, Mārtiņš Balodis, Pauls Kļaviņš, Ģirts Rozners, Romans Kurpnieks-Logins, Ita Marija Ankoriņa, Māris Baltiņš, Uģis Sildegis, Laila Čakare, Aleksandrs Bite. Informatīvā Lapa / Latvijas Bībeles biedrība, Nr. 19 (2018, marts), 2.–3. lpp.;
- Tamane, Regīna, Labas valodas zīmolu saņem deviņi preses izdevumi, arī Auseklis : [par Valsts valodas centra rīkotās akcijas "Latviešu valodas kvalitāte periodiskajā presē" balvas piešķiršanu Alojas, Krimuldas, Limbažu un Salacgrīvas novada laikr.] / Regīna Tamane; tekstā stāsta centra direktors Māris Baltiņš. Auseklis, Nr. 33 (2018, 20. marts), [1.lpp.];
- Kokareviča, Dace, Kāpēc Olande, nevis Ālandu salas? : [par Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisijas ieteikumiem vietu un valstu nosaukumu atveidei latviešu valodā] / Dace Kokareviča; tekstā stāsta Valsts valodas centra direktors Māris Baltiņš. Latvijas Avīze, Nr. 222 (2018, 16. nov.), 12. lpp.

5.2. Papildinformācija:

- M. Baltiņš 2018. gadā turpināja vadīt Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisiju;
- M. Baltiņš ar 2018. gada janvāri darbojās Latvijas Bībeles biedrības jaunā Bībeles tulkojuma (2012) revīzijas komisijā;
- Eiropas Komisijas tulkotāju kvalifikācijas celšanas pasākumu ietvaros 2018. gada 21. novembrī Luksemburgā ES institūciju tulkošanas dienestu latviešu nodaļu tulkotājiem vadīts pilnas dienas seminārs "Latviešu medicīnas terminoloģija" un 22. novembrī "Terminoloģijas darba principi: teorija un prakse";
- M. Baltiņš 2018. gada novembrī ievēlēts par Latvijas Zinātņu akadēmijas goda locekli.

5.3. Centra galvenā lingvista Agra Timuškas zinātniskā darbība 2018. gadā:

Referāti zinātniskās konferencēs:

- *Kādas indoirāņu dievības ieroča nosaukuma analogi ģeolingvistiskā skatījumā.* // Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 145. dzimšanas dienas atceres starptautiskā zinātniskā konference "Valoda daudzveidībā" Rīgā, 2018. gada 23. februārī;
- *Daži dialektāli graudkopības termini: ģeolingvistisks pārskats.* // Liepājas Universitātes 23. starptautiskā zinātniskā konference "Vārds un tā pētīšanas aspekti" Liepājā, 2018. gada 29.–30. novembrī.

Publikācijas:

- Timuška, Agris. Čiekurkoki Baltijā un citviet Eiropā: ģeolingvistisks pārskats. – *Vārds un tā pētīšanas aspekti*: rakstu krājums, 22 (1/2). Atb. red. Gunta Smiltnece un Linda Lauze. Liepāja: LiePA, 2018, 130.–136. lpp.;
- Timuška, Agris. Kādas indoirāņu dievības ieroča nosaukuma analogi ģeolingvistiskā skatījumā. // Akadēmiķa Jāņa Endzelīna 145. dzimšanas dienas atceres starptautiskā zinātniskā konference "Valoda daudzveidībā", 22.–23. februāris, 2018, Rīga: tēzes = International Scientific Conference "Language in its Diversity" to commemorate the 145th anniversary of the academician Jānis Endzelīns, February 22–23, 2018, Riga: Abstracts. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2018, 56.–57. lpp.;
- Timuška, Agris. Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisijas (LVEK) lēmumi un ieteikumi. – *Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi*. Populārzinātnisku rakstu krājums. Nr. 13. Atb. red. A. Vulāne. Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 2018, 170.–173. lpp.

6. NĀKAMJĀ GADĀ PLĀNOTIE PASĀKUMI

2019. gadā centrs turpinās veikt uzdevumus saskaņā ar centra nolikumu. Lai centra darbība stratēģiski virzītos uz valsts valodas attīstības, uzraudzības pilnveidošanu un labas pārvaldības principu ievērošanu, papildus tiek plānoti šādi pasākumi:

- informēt sabiedrību par līdzdarbības iespējām Valsts valodas likuma pārkāpumu novēršanai, īstenojot mobilās lietotnes "Valodas draugs" popularizēšanu, sabiedrisko palīgu institūta atpazīstamības veicināšanu, piedalīšanos sarunu festivālā "LAMPĀ", organizēt ikgadējās akcijas "Latviešu valodai draudzīga vide" un "Latviešu valodas kvalitāte periodiskajā presē";
- paplašināt sabiedrisko palīgu institūtu, nodrošinot atlasu un mācības;
- uzlabot mobilās lietotnes "Valodas draugs" darbību, atjaunojot programmatūru un novēršot tās nepilnības;
- nodrošināt Latviešu valodas ekspertu komisijas darbību, lai sekmētu valsts valodas aizsardzību un attīstību;

*Valsts valodas centra publiskais pārskats
2018.gadam*

- zemā pakalpojuma pieprasījuma dēļ atcelt Ministru kabineta 2013. gada 1. oktobra noteikumus Nr. 1027 "Valsts valodas centra maksas pakalpojumu cenrādis";
- turpināt kontrolēt valsts valodas normatīvo aktu ievērošanu vispārējās izglītības iestādēs, kurās tiek īstenota bilingvālā izglītības programma atbilstoši 2019. gada izstrādātajām kontroles programmām pa ceturkšņiem;
- veikt mērķtiecīgas pārbaudes objektos, par kuriem biežāk tiek saņemtas sūdzības par iespējamām valsts valodas pārkāpumiem.